

Stamppot

‘Heb je zin om een keer in de mensa te eten?’ vroeg ik.

‘Ja, leuk, morgen?’ antwoordde ze. Ze woonde samen, dus kwam haar positieve reactie onverwacht. Ik was overrompeld. Haar antwoord klonk zo spontaan en vanzelfsprekend dat het leek of ze lang naar mijn vraag had uitgekeken. Een rilling van gelukzaligheid trok door mijn lichaam. Zo veel geluk, dat kon niet lang goed gaan. Het moest haast wel uitlopen op teleurstelling en onvoorziene ramspoed.

‘Neem maar een hamburger,’ stelde ik voor toen we de volgende avond de mensa aan de Weesperstraat in liepen. Om haar het hof te maken, leek me de dagschotel, andijviestamppot, niet geschikt.

De hamburger was alleen verkrijgbaar in een aparte afdeling, waar een bezwete man in hawaïshirt ze op de hete plaat kwakte. De ruimte was afgeschermd door namaakvarens en in een hoek stond een met vet en stof bedekte plastic palmboom.

De zogenaamd tropische aankleding versterkte de desolate sfeer waarin elke gedachte en elk gesprek oploste in het onafgebroken geroezemoes van studenten en het geruis van ventilatoren. Bang dat onze eerste afspraak op niets zou uitlopen, begon ik te babbelen, over de academie, over kunst en over de wereld. Ze leek onder de indruk. Alles zat mee.

Verliefd zag de wereld er anders uit. In haar bijzijn genoot ik zelfs van de aanblik van studenten die gebogen over hun bord de *Donald Duck* zaten te lezen. De lage zon verlichtte de sigarettenrook die her en der opsteeg en hoog boven ons uitwaaierte tegen het plafond.

‘Kijk, zie je die omhoog kringelende rookpluimen? Het lijken wel vlammen die de ruimte in lichterlaaie zetten,’ zei ik.

‘Ja,’ zei ze en keek me langer dan noodzakelijk aan voor zo’n korte reactie.

‘Mooi om te schilderen,’ zei ik.

Zielsgelukkig nam ik een hap.

‘Die aangebrande burger met slappe frieten lijkt een betere keuze dan de stamppot, vind je ook niet?’ vroeg ik.

Ze lachte.

‘Heerlijk,’ verzuchtte ze, alsof het om een delicatessen ging.

Hoe nu verder, vroeg ik me af. Hoe zal ik vragen of ze na de maaltijd mee wil gaan naar mijn zolder. Ik stelde de vraag tot het allerlaatste moment uit.

‘Nu maar niet,’ antwoordde ze bijna onhoorbaar op mijn voorstel.

‘Het is al laat en ik moet nog voor mijn vriend koken.’

‘Oké, goed, een andere keer dan maar,’ zei ik. Ik probeerde mijn teleurstelling te onderdrukken en zo opgewekt mogelijk te blijven kijken.

‘Ja, een andere keer misschien,’ herhaalde ze en gaf me een vluchtige zoen om mij voor het eten te bedanken en liep zonder om te kijken naar haar fiets. Buiten was het even warm als binnen. Ze fietste weg. Ik keek haar na.

Net als elke ochtend fietste ik naar ‘de opleiding’, zoals de academie werd genoemd, in de hoop het toeval naar mijn hand te zetten en haar onderweg tegen te komen. Was ik te vroeg, dan wachtte ik bij het Weteringcircuit. Ging ik te laat van huis, dan haastte ik me over de Weteringschans tot ik haar passeerde. Dan hield ik in om net te doen alsof ik haar niet had gezien. Vandaag haalde ik haar bij De Nederlandsche Bank in. Al van een afstand zag ik haar fietsen met haar strakke broek en te korte truitje, dat een stukje rug onbedekt liet.

‘Dat is ook toevallig,’ zei ik opgetogen.

‘Dat is geen toeval,’ zei ze en glimlachte. Ik fietste zwijgend met haar op en genoot met volle teugen van het moment.

Wij waren de enige studenten in de kantine. We wachtten op de bank totdat de werkplaatsen opengingen. Het bleke strijklicht dat door de hoge, matglazen vensters het interieur verlichtte, maakte alles nog fletser, nog kleurlozer. De conciërge opende de deuren naar de werkplaatsen. De lucht van lijnolie en peut vulde het gebouw. Ik rolde een sjekkie.

‘Zullen we aan het eind van de dag wat drinken?’ stelde ik voor.

‘Dat gaat niet,’ antwoordde ze.

Mijn behoefte om vandaag te schilderen vervloog. Studenten druppelden binnen en sjokten naar boven, kisten en tassen met materiaal meetersend. Docenten slenterden door de gangen en spraken deze of gene student aan. Naaktmodellen in hun ochtendjas mengden zich afwachtend tussen de leveranciers van papier en schildersmaterialen.

Sommige studenten gooiden hun spullen op de grond en bleven staan praten. Ze rookten om inspiratie op te doen en de concentratie op te bouwen. Andere studenten verdrongen zich voor de uit het vuilnis geredde leren bank en lieten zich neerploffen. Ik werd tegen haar aan gedrukt en voelde haar lichaamswarmte. Wij wisselden blikken uit zonder dat de anderen het opmerkten. Wij wisten inmiddels meer van elkaar dan medestudenten konden vermoeden. Stilzwijgend koesterden we ons verbond. Tot in elk detail kon ik haar beschrijven. Haar nabeeld bleef dag en nacht aan mijn gedachten gekleefd.

De blik van de andere studenten ontwijkend staarde ik naar het plafond waar al maanden een plakje leverkaas zat vastgeplakt zonder te verkleuren. Herman had een belegde boterham tegen het plafond gegooid, waarna de boterham na enige tijd naar beneden was gevallen met achterlating van het plakje vleeswaar. Het witte spekrandje was wit gebleven en de bruinroze leverkaas was nog steeds bruinroze en niet grijzig groen of groenig grijs zoals je zou verwachten. Jaren is het als een monument van meligheid aan het plafond blijven kleven.

Na de eerste verkenningen die tussen ons hadden plaatsgevonden begonnen de plagerijtjes en toespelingen bij de papierkasten in de kelder, tijdens het schilderen, boven de zuurbakken bij grafiek of in de donkere kamer. Medestudenten die een oogje op haar hadden deden mee, want iedereen wilde met haar naar bed en ik ook. We verbasterden haar naam, fluisterden schunnigheden als ze voorbijliep in haar te strakke broek en te korte truitje. Een onweerstaanbaar bloot stukje tussen navel en schaamstreek deed de hoofden van zowel mannelijke als vrouwelijke studenten spontaan met haar beweegrichting meedraaien. Het blote stukje rug tot aan de kuiltjes boven haar billen ging over in een strak gevormde kont. Ze liet iedereen in verbijstering achter. Zo veel argeloos tentoongespreide schoonheid. Ze liet zich de plagerijen aanleunen of glimlachte ze verlegen weg. Misschien waande ze zich onaantastbaar, ze had immers een vriend en woonde samen.

Op de terugreis van een excursie naar de Koninklijke Musea voor Kunst en Geschiedenis en het gipsatelier in het Jubelpark in Brussel deed ik een poging om naast haar in de bus te komen zitten. Daar was een subtiel spel aan voorafgegaan van schuiven, wachten, anderen voor laten gaan en op tijd accelereren om de lege plaats naast haar in te nemen. Voorbij Antwerpen duwde ze haar dijbeen tegen me aan. Uit

angst het contact met haar been te verliezen bleef ik doodstil in mijn stoel zitten en fixeerde ik mijn blik op de regendruppels op het busraam.

‘Mooi hè, die druppels,’ zei ik.

‘Ja, mooi,’ antwoordde ze.

Bijna wilde ik zeggen dat ik het wilde schilderen of filmen, maar ik herinnerde me op tijd dat ik zo iets al vaker had gezegd.

We draaiden de Van Woustraat in en stopten voor de opleiding.

‘Heb je zin om nog even wat te drinken na zo’n lange reis?’

‘Ik weet het niet,’ antwoordde ze, ‘ik moet eigenlijk naar huis.’

Uit het woord ‘eigenlijk’ putte ik hoop. Met hernieuwd zelfvertrouwen stelde ik voor: ‘Een half uurtje, dan ga je gewoon weer.’

‘Oké,’ zei ze, ‘ik wil je zolder wel eens zien.’

De door mij gehuurde vliering vormde de zolder van mijn bestaan, mijn natuurlijke biotoop. ’s Zomers was het er snikheet, in de winter ijskoud en vochtig. De butagaskachel die de boel in de winter warm moest houden verspreidde voornamelijk waterdamp, dat condenseerde op de ramen. Hier en daar was het hout van de sponningen zo zacht geworden dat je het met een nagel weg kon peuteren. Als het vroom dan vormde zich aan de binnenkant van de ramen een landschap van ijsbloemen. Ik stelde mij tevreden met de gedachte dat dit armzalige onderkomen wel moest leiden tot verlichting of geniaal kunstenaarschap. Beide leken me het lijden waard.

We fietsten door de Van Woustraat, langs De Nederlandsche Bank de Weteringschans op. Bijna haakten onze sturen in elkaar. Tot aan het Weteringcircuit zwegen we.

‘Zacht op de trap want anders hoort de hospita ons en dat wil ik onder geen beding,’ fluisterde ik.

Zo zacht als we konden slopen we de krakende trap op. Snel drukte ik een paar keer op de knop van de butagaskachel tot hij eindelijk brandde. Langzaam werd het warm. Pas toen trokken we onze jassen uit. Ik gooide mijn donkerblauwe jopper op een stoel, zij legde haar Afghaanse jas op bed. We dronken thee en wijn. We kropen bijna in de butagaskachel om warm te blijven. Onze ruggen waren koud door de wind die door de kieren kwam. We praatten wat en dronken wat, maar de strekking van de gesprekken ging langs mij heen. Ongemerkt, centimeter voor centimeter, naderden onze lichamen elkaar. Ze boog haar hoofd langzaam naar het mijne. Ik draaide mijn

hoofd zodat mijn mond de hare raakte. Voorzichtig drukte ik mijn lippen tegen haar lippen, bang dat ze zich terug zou trekken.

Trouw, eerlijkheid en eerbaarheid, eigenschappen waar ze zich tot dan toe aan had vastgeklampt, leken met elke uitademing te verdampen. Met de toppen van haar vingers betastte ze mijn gezicht. Ik legde mijn handen om haar handen. Het waren de meest vrouwelijke handen die ik kende. Handen met perfecte amandelvormige nagels, die aan het eind van de dag met verf en houtskool nog niets aan vrouwelijkheid hadden ingeboet. Deze avond zou een wig drijven in de tijd, met onomkeerbare gevolgen. Zij had al verkering. Ik niet. Zij moest kiezen. Ik niet.